Kilvo

Namnet kan eventuellt komma från det finska kiulu, vilket betyder mjölkstäva och i så fall skulle tyda på en fäbodplats. De första bofasta var två lappar vid namn Olof Thomasson och Olof Olsson och året är 1727. De efterträddes av Mickel Olsson 1739 och Per Olsson 1741. Selets bruk visade intresse för Kilvo och köpte 1822 Mats Grönlunds hemman och drev det under en period av ca 30 år.

Källa: Gällivare tätort och landsbygd av Gösta Forsström och Bo Strand Norrbottens museum.

KILVO= från samiskans Gilvo-Kylvö som betyder sådd, översättningen blir då Såningen.

Kilvo grundades av en same som hette Pultti. De första bofasta i Kilvo var 2 samer år 1727. Åren 1776-1803 fanns 7 bofasta i Kilvo. Under slutet av 1800-talet hade man ambulerande undervisning, man hyrde in sig i någon lämplig befintlig byggnad i byn. Mellan åren 1922-1932 hade man fast skola i byn, som mest fanns det 14 elever. Från 1932-1936 var Kilvobarnen inackorderade i Purnu, skolskjutsarna började köra till Nattavaara 1936. Vägen från Kilvo till Nattavaara färdigställdes år 1909, till Tidnokenttä år 1949. Efter några år började vägbygget till Ripats station omkring 1959 fortsatte vägbygget mot Gällivare som var körklar 1961.

Första telefonförbindelsen kom 1922. Elströmmen kom på 1940-talet. Fotboll och brottning var av stort intresse i byn, man spelade fotboll på olika ängar och åkrar i byn, brottningsträning bedrevs i hölador. Danser anordnades också i byn, enligt berättelsen cyklade ungdomarna på midsommardans till Nunisvaara. Under kriget på 1940-talet brändes många kolmilor och tjäreldar, kolet kördes med häst till Kilvo station och med lastbil till Nattavaara station, därifrån vidare med järnväg till Kilafors. Byn hade även ett eget sågverk. Således var Kilvo by självförsörjande på både tjära och virke. Det fanns 3 kvarnar i byn de var belägna vid Vähäpalonkoski, vid Roukobäcken och där nuvarande landsväg går över Saimobäcken.

Sommargravar finns också kvar i Kilvo, det var i dem man förvarade de avlidna tills transport till Gällivare kyrkogård kunde genomföras, när marken hade frusit och man tog sig fram med häst eller renskjuts. Det finns också en möteslokal och jaktstuga i byn som invigdes 1991. En av de mest kända Kilvobor är Agda Rössel barnfödd i en järnvägs

arbetarfamilj 1910, hon hette Jäderström som flicka. Agda Rössel arbetade som svensk diplomat, visade stort engagemang för kvinnornas jämställdhet, för världsfreden, för barnen i världen, hon hade också stor betydelse för svensk arbetarrörelse, hon blev stor som en av gräsrötterna hos Per-Albin Hansson. Agda Rössel var även den första kvinnan som i FN tog upp kampen mot könsstympning av flickor, en fråga som i högsta grad fortfarande är aktuell.

http://web.landsbygden.org/site/main.asp?om=64&se=3&bid=25&n=0
(Denna hemsida finns tyvärr inte längre kvar på internet)

Nedanstående text har jag slarvigt nog inte sparat upphovsmannen/ kvinnan till. Jag har försökt söka på Internet men hittar inte igen texten någonstans. Men, eftersom jag anser den vara tillförlitlig och bra för mitt eget "dokument" om Kilvo, väljer jag att ta med denna text nedan.

Historik Sarvisvaara - Kilvovari

I byn Kilvovare fanns redan år 1727 två bofasta lappar.
År 1687 fördes den unga sprintaren Olof Tomasson in i Sjokksjokks skattelängd, 1692 anges han vara hållapp vid gruvan, för att därefter skatta för landet Saibmo, han skattar åren 1695-1742, äldsta sonen Per Olofsson börjar skatta 1716, han anges redan från början vara nybyggare. Sonen Olof Olofsson börjar skatta 1726.

1730 det anges att både han och fadern bor i Kilvovari.
Saibmo var således ett skatteland från slutet av 1600 talet och innehades av Olof Tomasson och hans söner. I deras liv med renskötsel uppstod ofta osämja med nybyggarna, de hade ändå hävdat sin rätt förhållandevis väl. På den tiden fick man för att hävda sin rätt, anlita gamla män, som viste säga i rätten vem som av hävd hade nyttjanderätt till ett visst område, i detta fall viste de att Olof Tomasson i många generationer, både hans far och farfar vistats inom detta land.

Det ger också belägg för att i denna vildmark kring Sarviåive långt tidigare funnits lappar och jägarfolk, eftersom området låg inom deras lappskatteland och de fick erlägga skatt för området. Enligt sägen fanns det boplats vid kallkällan nedanför Alatalos, den var dock en mycket enkel bostad, ett såkallat "lautopuoli" ett timmrat vindskydd, synliga gamla boplatser efter detta folk finns också efter Arrobäcken och vid Kurt

Eriksson gård. Området var rikt på all slags vilt bl.a. nämns björn, varg, järv, lo och gråfågel, även god tillgång på fisk i Arrobäcken och sjön Tabmokjaur.

Enligt protokoll från 1787 får Olof Jönssons äldre bror Lars, del i land och fiske i Tabmokjaur och landet på båda sidor om Torriskobbi och Kilvovari, han får skatta för denna fiskerätt.

Platsen Sarvisåive ansågs vara bra för ett nybygge. Enligt protokoll: Vid Sarvisåive södra ändan invid en därvarande springkälla en och en halv mil i sydost från krononybygget Purnu, varomkring även finnes god åkerjord enär något stenbunden, till fyra tunnland, samt åtskilliga uti berörd domboksbidrag beskrivna änges och röjningslägenheten, som efter fulländad vägskäl och odling ansetts kunna avkasta fyrtioen årligen i dess nuvarande väl.

År 1890 fanns det i byn tio hushåll tillsammans 69 personer, mesta delen av alla män var födda i byn, de som var gifta hade sina hustrur från andra byar, Stoberget, Pålkemm, Wettasjärvi, Tärändö, Tårasjärvi, Nattavaaraby, Purnu.

Det var ett väglöst land, därför var det nödvändigt för nybyggarna att ha körrenar härkar, som de vintertid körde med när de hade ärenden till kyrko och marknadsplatsen i Gällivare, och för att få de döda i vigt jord, de som varit begravda i sommargravar hemma i byn. Att gå i kyrkan enligt kyrkolagen var det kyrkoplikt, och frånvaro utan giltig orsak kunde bestraffas. Då passade nybyggarna på att sälja sina fångster mm. Sommargravar fanns på H. Jönssons fastighet, björkdungen och i Hauotapelto.

Landsväg till byn började byggas 1917, skötsel av vägen köra grus, sladda och ploga fick byborna utföra i många år tills vägverket långt senare övertog vägunderhållet.

Telefonen kom i slutet av 1920 talet, första manuella telefon växeln fanns i ett hus på Frans Johanssons fastighet, växeln flyttades senare till Isak Erdins bostad, där den tjänsjorde tills det blev automatiserad på 1970 talet.

Elströmmen kom i början av 1930 talet, ledningarna drogs rakt över skogen från Storberget, snörika vintrar blev det många strömavbrott

numera kommer kraftledningarna från Nattavaara.
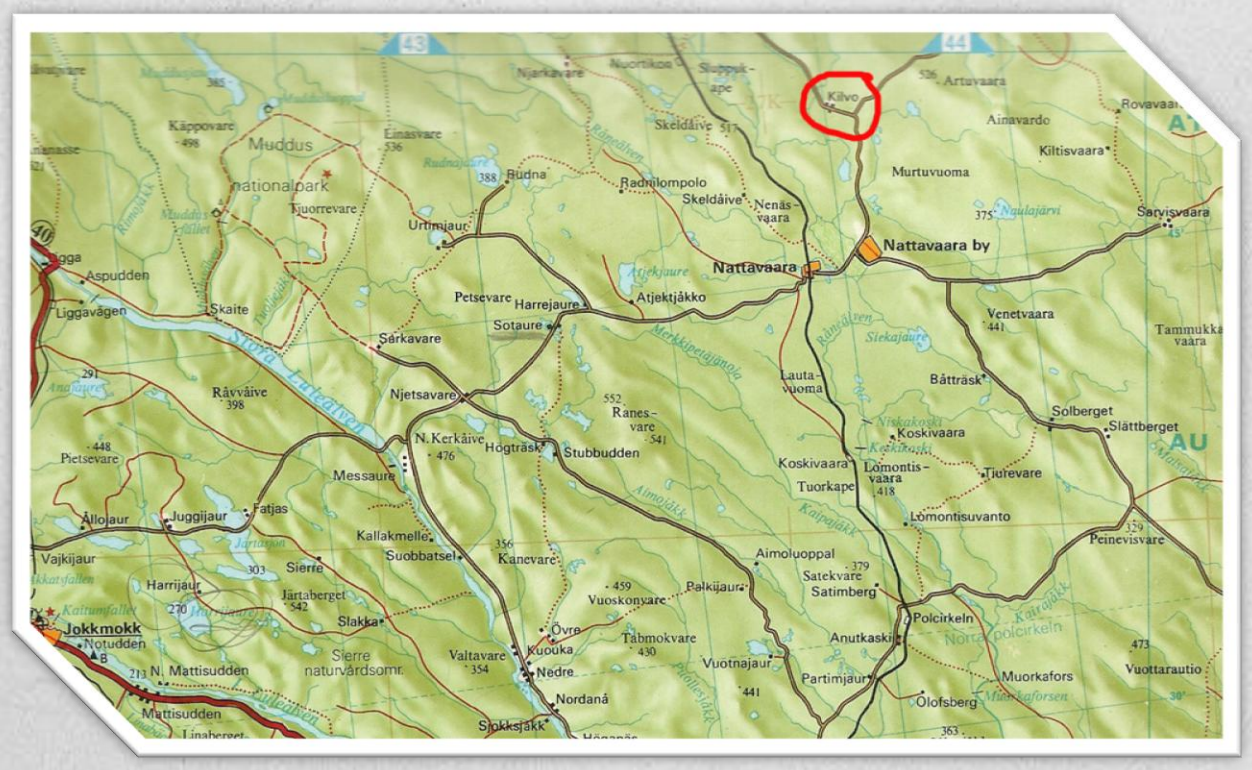
Första skolan i byn år 1916-17 inrymdes också i det tidigare nämnda gamla huset på Frans Johanssons fastighet, två lärarinnor undervisade 14 elever det första året.